
Węgorzewo, zamek, st. II, gm. loco, woj. warmińsko-mazurskie, AZP 15-73

Informator Archeologiczny : badania 34, 254-255

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

TARNÓW JEZIERNY, st. 7,
gm. Sława, woj. lubuskie,
AZP 64-18/3

- zespół obronny - późne średniowiecze

Badania prowadzone od 23 lipca do 14 sierpnia przez zespół w składzie: mgr Dominik Nowakowski i Zbigniew Pozorski pod kierunkiem dr. Artura Boguszewicza (Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). Badania finansowane ze środków Lubuskiego WKZ. Drugi sezon badań.

Podstawowymi problemami badawczymi tego sezonu badań była kwestia formy zabudowy drugiego członu warowni oraz weryfikacja hipotezy o funkcjonowaniu w Tarnowie Jeziornym kasztelanii na przełomie XIII i XIV w. Założono 2 wykopy. Wykop I (4 x 18 m) ulokowano na plateau drugiego członu warowni w nawiązaniu do obszaru przebadanego w 1999 r. Wykop II (2 x 15 m) zlokalizowano na północnym skłonie stożka głównego członu, gdzie spodziewano się uzyskać najstarsze ślady średniowiecznego osadnictwa.

W wyniku badań stwierdzono obecność zabudowy z 2. poł. XIII w., zalegających pod nasypem stożka drugiego członu warowni. Fakt ten, wraz z obecnością licznych inwentarzy ceramiki o podobnej chronologii, występującego na wtórnym złożu w nawarstwieniach pierwszego członu założenia obronnego, sugeruje lokalizację tarnowskiej kasztelanii na tym terenie. Równie istotnym odkryciem było stwierdzenie XIV-wiecznej metryki dla poziomów użytkowych eksplorowanych w obrębie stoku nasypu pierwszego członu warowni. Informacja ta pozwala na wysnucie wniosku o wcześniejszej dacie powstania tej części założenia obronnego i wskazuje na ciągłość osadniczą od 2. poł. XIII, poprzez XIV w.

Badania na terenie drugiego członu warowni potwierdziły słuszność wniosków sformułowanych w 1999 r. co do faz rozwoju tego obiektu. Weryfikacji uległa jedynie teza o istnieniu w pierwszej fazie funkcjonowania plateau stożka, który miał go dzielić na części północną i południową. W świetle dokonanych odkryć obiekt ten jest „kanałem odpływowym” biegnącym z centralnej części nasypu ku zachodowi.

Ze względu na kolejne znaleziska wyrobów metali kolorowych (silnie zdeformowanych) można sądzić, iż w obrębie drugiego członu warowni około XV w. mogła się znajdować pracownia brązownicza (złotnicza) produkująca ozdoby, np. pasa, na lokalny rynek.

Oprócz dużej liczby fragmentów ceramiki naczyniowej w trakcie badań pozyskano m.in. bełty od kuszy, żelazny kolec (morgenstern), żelazną brzytwę z kościaną okładziną, kamienny stylus, halerz głogowski (?), wiele gwoździ, haczyki na ryby, okucia z brązu, fragmenty naczyń szklanych.

Materiał zabytkowy znajduje się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Śląskich Sprawozdaniach Archeologicznych”, t. 43, s. 395-408.

WĘGORZEWO, zamek,
st. II, gm. loco, woj. warmińsko-
mazurskie, AZP 15-73

- dziedziniec zamkowy (XI-XX w.)

Sondażowe badania archeologiczne, przeprowadzone od 24 do 28 lipca przez mgr. Jerzego Marka Łapo (autor sprawozdania, Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie). Finansowane przez TANAKE S.A. Przebadano powierzchnię 33,5 m².

Głównym celem badań było uzyskanie odpowiedzi, czy istniało czwarte skrzydło zamku, zamykające dziedziniec od strony południowego ramienia Węgorapy. Założono 3 wykopy, równoległe do muru kurtynowego, biegnącego w miejscu domniemanego czwartego skrzydła.

W wykopie 2/00 (zachowano kontynuację numeracji wykopów zgodną z badaniami sondażowymi z 1995 r.) odsłonięto skraj południowo-zachodni kubatury, która przylegała do muru. Odkryło przyziemie budynku zbudowanego z kamieni polnych, narożnik ceglano-kamienny oraz ceglana ściankę działową odległą od muru o 0,90 m. W szczelinie między budynkiem a murem odkryto kilka

fragmentów naczyń nowożytnych oraz szybek okiennych, co może wskazywać, iż budynek był wykorzystywany do celów mieszkalnych. Budynek był niewątpliwie posadowiony na osi czwartego skrzydła i jest młodszy od muru zewnętrznego. Budynek został zburzony przed 1859 r.

Wykop 3/00 założono w strefie domniemanej bramy wjazdowej znanej z ikonografii (1717 r.). Odsłonięto strop bruku ułożonego z dużych kamieni, zalegający na głębokości około 1 m, licząc od dzisiejszej powierzchni dziedzińca. Jest to najprawdopodobniej część fundamentu nowożytnej bramy (partia zachodnia?) istniejącej na początku XVIII w. Stwierdzono tutaj liczne XX w. instalacje komunalne, które w znacznym stopniu zniszczyły wcześniejsze nawastrzenia kulturowe.

W wykopie 4/00 w odległości 8-11 m od muru kurtynowego odsłonięto 9 słabo zachowanych słupów dębowych biegnących wzdłuż osi zbliżonej do linii północny zachód-południowy wschód. Miały one średnice 18-30 cm i długość około 50-70 cm, ich główki znajdowały się na głębokości 90-120 cm od powierzchni gruntu. Ślady po kolejnych 3 słupach z drewna rozpięrczłonaczeniowego, biegnących po osi zbliżonej do zachód-wschód, odsłonięto w odległości około 5 m od muru. Oba odcinki palisady można wiązać z najstarszą fazą osadniczą na zamku (przełom XIV/XV-XV w.). Tuż przy południowym skraju pierwszej palisady odsłonięto kamienną konstrukcję (narożnik?) budynku. Kamienne fundamenty młodszego budynku odsłonięto w pasie biegnącym równoległe do muru w odległości 3 i 4,50 m od niego.

Odsłonięto także całą konstrukcję muru, zamykającego dziedziniec od strony Węgorapy. Mur sięga głębokości 2,20 m, licząc od powierzchni gruntu. Jest zbudowany z różnej wielkości kamieni polnych i fragmentów cegieł łączonych zaprawą wapienną. Konstrukcja muru u samej podstawy sięga na 1,40 m w głąb dziedzińca, licząc od dzisiejszej ściany muru (całkowita grubość u podstawy około 2,10 m). Pierwotnie mur musiał mieć grubość identyczną na całej długości. „Cieńszą” część nadbudowano zapewne w XIX w. w związku z adaptacją założenia na cele więzienne.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Studia Angerburgica” t. V.

Badania powinny być kontynuowane.

Wieliczka-Rożnowa, st. 13,
gm. loco, woj. małopolskie,
AZP 104-57/13

patrz neolit

WIELOWIEŚ (Ołobok), st. 23,
gm. Sieroszewice,
woj. wielkopolskie, AZP 70-
38/88

- grodzisko (XIII w.)

Wykopalskowe badania archeologiczne, przeprowadzone pod kierunkiem Grzegorza Teskego i Janusza Tomali (WUOZ w Kaliszu).

Wyniki badań zostały opublikowane w „Fontem Archaeologici Posnanienses”, vol. 41, Poznań 2005.

WITÓW, dawny klasztor
oo. Norbertanów, gm. Sulejów,
woj. łódzkie

- zespół poklasztorny oo. Norbertanów z okresu średniowiecza i nowożytności

Wykopalskowe badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu przez prof. Leszka Kajzera (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 83 m².

Celem badań było przede wszystkim poznanie późnośredniowiecznego obwodu obronnego opactwa (do dzisiaj zachowała się tylko wieża bramna), a potem, w miarę istniejących możliwości, pełniejsze rozpoznanie całego założenia klasztorowego. W wykopach przebadanych w 1999 r., które zlokalizowano